

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINACIJA**

**PRIJEDLOG ZAKONA O RACUNOVODSTVU, S
KONACNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, listopad 2005.

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O RACUNOVODSTVU, S KONACNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

1. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o racunovodstvu sadržana je u odredbi članka 2. stavak 4. alineja 1. Ustava Republike Hrvatske.

2. OCJENA STANJA , OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM I POSLJEDICE DONOŠENJA ZAKONA

2.1. Ocjena stanja

Postojeći Zakon o racunovodstvu primjenjuje se od 1. siječnja 1993. godine. Zakonom je određeno da se u Republici Hrvatskoj primjenjuju Međunarodni racunovodstveni standardi (MRS), s time da ih prevodi i tumači Hrvatski odbor za racunovodstvo i racunovodstvene standarde (HORRS). Usvajanjem MRS-eva još prije gotovo trinaest godina Hrvatska je bila jedina zemlja na Europskom kontinentu s tako usvojenim standardima. Međutim, u primjeni MRS-eva tijekom proteklog razdoblja ostale su neke dvojbe, bez obzira što je Zakonom definirano tko su veliki, srednji i mali poduzetnici. Postojećim Zakonom definirano je da financijske izvještaje objavljuju samo veliki i srednje veliki poduzetnici dok je po tom pitanju status malih i svih društava s ograničenom odgovornošću ostao nedorečen. Istodobno HORRS je zadnje prijevode objavio još 2000. godine iako su se u međuvremenu dogodile znatne promjene u MRS-evima. Kad se ovome doda činjenica da je važećim Zakonom o racunovodstvu propisano da se u Hrvatskoj primjenjuju samo oni MRS-evi koji se objave u Narodnim novinama tada zamršenost situacije s primjenom racunovodstvenih standarda u Hrvatskoj dolazi do punog izražaja. U potpuno nezavidnoj situaciji su odgovorne osobe u trgovačkim društvima kao i revizori. Povrh svega u međuvremenu je ukinut i Međunarodni komitet za racunovodstvene standarde (IASC) koji je objavljivao MRS-eve, a nakon njega osnovan je Međunarodni odbor za racunovodstvene standarde (IASB) koji objavljuje Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI). Tako je aktualnost odredbi hrvatskog Zakona o racunovodstvu potpuno došla u pitanje. Temeljna dilema glasi: po kojim se zakonskim odredbama moraju sastavljati financijski izvještaji odnosno jesu li to minimalne pozicije propisane Zakonom o racunovodstvu ili se primjenjuju MSFI-evi?

Ovim Prijedlogom Zakona o racunovodstvu želi se razriješiti ova dilema i definirati novi okvir i standardi financijskog izvještavanja usvajanjem Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.

2.2. Osnovna pitanja koja treba urediti i posljedice donošenja Zakona

Racunovodstvena regulativa EU uskladuje se s MRS-evima i MSFI-evima s time da EU osnovna nacela daje u obliku Direktiva. Kada govorimo o Direktivama tada prvenstveno mislimo na četvrtu i sedmu Direktivu. Četvrtom Direktivom je određen tretman godišnjih izvještaja različitih društava po veličini (mali i srednji poduzetnici) te su propisani godišnji financijski izvještaji.

Sedmom Direktivom se traži prikazivanje konsolidiranih izvještaja po fer vrijednosti. Pozicija u bilanci, racunu dobiti i gubitka te izvještaju o financijskom položaju moraju biti vjerodostojni. Ipak, Direktive ne propisuju načine vođenja knjigovodstvenih evidencija niti standarde financijskog izvještavanja. Zato objava Direktiva nije bila dostatna za jednoobraznu primjenu racunovodstvenih standarda pa je Europski parlament 2002. godine usvojio Uredbu o primjeni Međunarodnih racunovodstvenih standarda u zemljama članicama prema kojoj kompanije čijim se dionicama javno trguje moraju pri izradi konsolidiranih izvještaja primjenjivati MRS-eve odnosno MSFI-eve.

U uvjetima slobodne tržišne ekonomije i razvoja tržišta kapitala sve više do izražaja dolazi proces globalizacije sa svim svojim popratnim efektima. Činjenica je da se i suvremena financijska tržišta za formiranje financijskih kriterija – pokazatelja za potrebe investitora (visina kapitala, dobit, dobit po dionici) koriste racunovodstvenim informacijama u procesu njihova mjerenja. Međutim, činjenica je i to da postoje velike razlike u praksi financijskog izvještavanja kompanija u različitim zemljama. To uzrokuje velike probleme za one koji pripremaju, konsolidiraju, revidiraju i interpretiraju objavljene financijske izvještaje. S obzirom da se priprema internih financijskih informacija često preklapa s pripremom objavljivanih informacija, komplikacije sežu još dalje.

Da bi se prevladale takve poteškoće, nekoliko organizacija širom svijeta uključeno je u pokušaje uskladjivanja ili standardiziranja racunovodstva. Tu prvenstveno mislimo na Međunarodni odbor za racunovodstvene standarde (IASB).

S obzirom da se racunovodstvene kategorije jedne zemlje sve više koriste u drugim zemljama dodatni je razlog koji potice proces transformacije nacionalnih racunovodstvenih standarda pojedinih zemalja u međunarodne standarde financijskog izvještavanja.

Budući da Hrvatska već trinaest godina koristi MRS-eve čini se potpuno neopravdano sada razvijati vlastite nacionalne standarde. Potrebno je usvojiti MSFI-eve vodeći računa o vlastitim okolnostima prikazivanja i korištenja standarda posebice za mala i srednja poduzeća.

Sam proces transformacije bivših MRS-eva u MSFI-eve nije se dogodio iz pukih tehničkih razloga već je on posljedica stvarne potrebe prilagodbe racunovodstvenih izvještaja za korisnike odnosno investitore i javnost općenito. Ovo se narocito odnosi na kompanije / tvrtke od javnog interesa.

Tako su ciljevi revidiranja novih MRS-eva i usvajanje MSFI-eva slijedeci:

- smanjiti ili eliminirati alternative koje su postojale i još uvijek postoje u samim standardima,
- standardizacija racunovodstvene prakse pri priznavanju, mjerenju bilancnih pozicija, te standardizacija kod izvještavanja,
- težnja da se uvođenjem novih standarda ide ka izvještajima koji rezultiraju fer prezentiranjem u financijskim izvještajima.

Usvajanje MSFI-eva daje i mora dati druge rezultate i mogućnosti među kojima su:

- Investitori i financijski analitici moraju biti u mogućnosti razumjeti financijske izvještaje inozemnih kompanija čije dionice žele kupiti. Oni moraju biti sigurni da su izvješća iz različitih zemalja pouzdana i usporediva ili barem razumjeti prirodu i opseg različitosti. Također moraju imati povjerenja u ispravnost revizije.
- Različita transnacionalna tijela unutar pojedinih vlada moraju biti zainteresirana, između ostalog, za zaštitu investitora unutar svojeg područja utjecaja.
- U slučajevima gdje inozemne dionice kotiraju na domaćoj burzi vrijednosnih papira, ta burza ili njezin regulator mogu zahtijevati da financijska izvješća takvih poduzeca budu dosljedna u primjeni domaćih praksi.
- Štoviše, kompanije koje žele izdati nove dionice i izvan nacionalnog tržišta uvidjet će prednosti standardiziranja prakse u promociji emisije.
- Procjena inozemnih poduzeca prilikom potencijalnih preuzimanja također bi bila uvelike olakšana.
- Multinacionalnim bi kompanijama također bilo lakše transferirati racunovodstveno osoblje iz jedne zemlje u drugu. Iznad svega, ukoliko se racunovodstvo učini usporedivim i pouzdanijim, trošak će se kapitala smanjiti smanjujući rizik investitorima.
- Vladama zemalja u tranziciji biti će lakše razumjeti i kontrolirati poslovanje multinacionalnih kompanija ako je financijsko izvještavanje usklađeno, posebice ako to u nekim slučajevima uključuje i detaljnije objavljivanje.
- Izrada novih standarda za male i srednje poduzetnike (oni koji su od manjeg gospodarskog i društvenog značenja).

Iz svega iznesenog proizlazi da bi u Republici Hrvatskoj primjena MSFI-eva bila samo prirodan slijed korištenja nekadašnjih MRS-eva. Istodobno Republika Hrvatska na ovaj način omogućuje usporedivost rezultata poslovanja domaćih i inozemnih kompanija te konkurentnost nacionalnog gospodarstva u odnosu na druge zemlje. Stoga je ovaj Prijedlog Zakona zasnovan na primjeni MSFI-eva s time da bi Odbor za standarde financijskog izvještavanja trebao aktivno uređivati primjenu standarda posebice u dijelu malih i srednjih poduzeca sve do konačne objave i usvajanja MSFI-eva za mala i srednja poduzeca od strane Međunarodnog odbora za racunovodstvene standarde (IASB). Na kraju ističemo kako primjena i način primjene MSFI-eva u Republici Hrvatskoj nije u suprotnosti s Direktivama EU niti Uredbom (EZ) br. 1606/2002.

3. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona potrebna su sredstva iz Državnog proračuna, s obzirom da će se Odbor za standarde financijskog izvještavanja financirati mješovito iz državnog proračuna i od korisnika MSFI-eva. Nekadašnji Hrvatski odbor za racunovodstvo i racunovodstvene standarde (HORRS) također se do 2000. godine financirao iz proračuna, s time da je prestao postojati 2000. godine jer ministar financija nije imenovao nove članove HORRS-a.

Predviđena sredstva u državnom proračunu za financiranje provedbe ovoga Zakona u prvoj godini iznose 600 tisuća kuna, u drugoj godini 700 tisuća kuna a u trećoj godini 800 tisuća kuna.

4. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Prema odredbi članka 161. stavka 1. Poslovnika Hrvatskog sabora utvrđuje se da se po hitnom postupku donose zakoni koji se usklađuju s propisima Europske unije ako to zatraži predlagatelj.

Nacionalnim programom Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji - 2005. godine, Poglavlje III - Sposobnost preuzimanja obveza iz članstva EU; 3.5. Trgovacko pravo; 3.5.4. Racunovodstvo; 3.5.4.1. Kratkoročni prioriteti usklađivanja zakonodavstva, utvrđeno je usklađivanje zakonodavstva iz područja trgovackog prava.

S tim u vezi predlaže se donošenje Zakona o racunovodstvu po hitnom postupku, budući da se na taj način izvršava usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske iz područja trgovackog prava s pravnim stečevinama Europske unije.

5. TEKST KONACNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Tekst konacnog Prijedloga Zakona o racunovodstvu, s obrazloženjem dan je u prilogu, kako slijedi.

KONACNI PRIJEDLOG ZAKONA O RACUNOVODSTVU

I. TEMELJNE ODREDBE

Clanak 1.

(1) Ovaj Zakon uređuje obveznike primjene, knjigovodstvene isprave, poslovne knjige, popis imovine i obveza, financijske izvještaje, klasifikaciju obveznika, standarde financijskog izvještavanja, Odbor za standarde financijskog izvještavanja, javnu objavu financijskih izvještaja i kaznene odredbe.

Clanak 2.

(1) Obveznik primjene ovoga Zakona je svaka pravna osoba u smislu odredbi Zakona o trgovačkim društvima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj kao i fizička osoba upisana u sudski registar kao trgovac pojedinac u smislu odredbi Zakona o trgovačkim društvima koji je obveznik poreza na dobit s prebivalištem u Republici Hrvatskoj.

(2) Obveznik primjene ovoga Zakona je i fizička osoba, udruga građana i ustanova koja samostalno obavlja djelatnost sa ciljem ostvarivanja dobiti ako je posebnim propisom određena kao obveznik plaćanja poreza na dobit.

(3) Odredbe ovoga Zakona odnose se i na tuzemne poslovne jedinice nerezidenta ako je posebnim propisom određeno da su obveznici poreza na dobit.

(4) Odredbe ovoga Zakona odnose se i na organizacijske dijelove rezidenta u inozemstvu ako prema inozemnim propisima ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja.

(5) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na državni proračun, proračune jedinica lokalne i regionalne samouprave, izvanproračunske fondove, tijela državne uprave i državne vlasti, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ustanove u djelatnosti zdravstva, vjerske zajednice, političke stranke i sindikate.

(6) Obveznici primjene ovoga Zakona dužni su voditi poslovne knjige prema temeljnim nacelima urednog knjigovodstva i sastavljati financijske izvještaje, tako da u njima budu vidljivi poslovni događaji u svezi imovine, obveza, kapitala te informacija o uspješnosti poslovanja.

(7) Knjigovodstvo mora biti tako ustrojeno da trećoj stručnoj osobi omoguću uvid u poslovne događaje. Poslovni događaji moraju se moći pratiti prema njihovom nastajanju.

II. KNJIGOVODSTVENE ISPRAVE

Clanak 3.

(1) Unos podataka u poslovne knjige obveznika primjene ovoga Zakona temelji se na urednim i vjerodostojnim knjigovodstvenim ispravama.

(2) Knjigovodstvena isprava jest pisani dokaz ili memorirani elektronički zapis o nastalom poslovnom događaju, a služi kao podloga za unošenje podataka u poslovne knjige i nadzor nad obavljenim poslovnim događajem.

(3) Za početni unos podataka elektroničkom obradom obvezna je knjigovodstvena isprava iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 4.

- (1) Knjigovodstvena isprava sastavlja se na mjestu i u vrijeme nastanka poslovnog događaja, osim onih isprava koje se sastavljaju u racunovodstvu obveznika primjene ovoga Zakona.
- (2) Sadržaj knjigovodstvene isprave mora biti takav da nedvojbeno i istinito predstavlja poslovni događaj i da obuhvata sve podatke potrebne za unos u poslovne knjige.
- (3) Knjigovodstvena isprava sastavlja se u jednom primjerku ili u više primjeraka (izvornik i kopije ili više otisaka). Ako je potrebna naknadna izmjena knjigovodstvene isprave ispostavlja se novi dokument kojim se korigira izvornik.
- (4) Otprema knjigovodstvene isprave sastavljene u jednom primjerku dopuštena je ako su podaci iz takve isprave pohranjeni na način da su u svako vrijeme dostupni.
- (5) Knjigovodstvena isprava može se sastaviti ili napisati elektroničkim racunalom, pisacim strojem i ručno. Odgovorna osoba ispravu o poslovnom događaju sastavljenu ili napisanu elektroničkim racunalom može potpisati vlastoručno ili elektroničkim potpisom sukladno Zakonu o elektroničkom potpisu.
- (6) Valjanom podlogom unosa podataka smatra se i knjigovodstvena isprava dobivena telekomunikacijskim putem pod uvjetom da pošiljatelj uredno odloži i čuva izvornu knjigovodstvenu ispravu, odnosno da je pohrani na elektroničkom nositelju podataka.
- (7) Kao temelj za evidentiranje podataka u poslovnim knjigama mogu se koristiti podaci primljeni na odgovarajućem nositelju elektroničke obrade podataka. Za istinitost i točnost evidentiranih podataka odgovara osoba koja je obrađivala podatke, odnosno zastupnik po zakonu obveznika primjene ovoga Zakona.
- (8) Fotokopije izvornih knjigovodstvenih isprava mogu se koristiti kao podloga za obradu podataka pod uvjetom da je na njima navedena naznaka mjesta čuvanja izvorne knjigovodstvene isprave, razlog uporabe fotokopije, te potpis odgovorne osobe, osim kada se evidentiraju poslovni događaji vezani uz poreze.

Članak 5.

Zastupnik po zakonu obveznika primjene ovoga Zakona ili osoba na koje je prenesena ovlast potpisom na ispravi jamce da je ona vjerodostojna i uredna. Isprave sastavljene na racunalu mogu umjesto potpisa imati faksimil ili drugu prepoznatljivu oznaku ovlaštenih osoba koje su sastavile ispravu, odnosno samo ime i prezime ovlaštene osobe za izdavanje isprave o nastalom poslovnom događaju uz postupak propisan za elektronički potpis.

Članak 6.

- (1) Prije unosa u poslovne knjige knjigovodstvena isprava mora se kontrolirati u smislu njezine suštinske, racunske i logicne kontrole.
- (2) Kontrolu obavljaju osobe imenovane za kontrolu istinitosti svake pojedine vrste knjigovodstvenih isprava o nastalom poslovnom događaju koji ima utjecaj na imovinu, obveze, kapital, prihode, rashode, dobit ili gubitak.
- (3) Kontrolirana knjigovodstvena isprava i prezentirana informatička ili telekomunikacijska transakcija mora biti sastavljena tako da je nepristrana stručna osoba, koja nije sudjelovala u poslovnom događaju, može koristiti za nesmetanu spoznaju o prirodi poslovnog događaja.
- (4) Kontrola isprava mora zadovoljiti zahtjeve iz članaka 5. i 6. ovoga Zakona.

Članak 7.

(1) Knjigovodstvene isprave čuvaju se kao izvorne isprave, na nositelju podataka elektroničkog zapisa, nositelju mikrografske obrade ili na drugi prikladan način. Knjigovodstvene isprave čuvaju se u ovim rokovima:

- isplatne liste, analitička evidencija plaća, dnevnica i honorara za koje se plaćaju obvezni doprinosi čuvaju se trajno,
- isprave na temelju kojih su podaci uneseni u poslovne knjige čuvaju se sedam godina,
- isprave platnog prometa u ovlaštenim financijskim institucijama čuvaju se sedam godina,
- prodajni blokovi i kontrolni blokovi, pomoćni obracuni i slične isprave čuvaju se sedam godina.

(2) Rok čuvanja počinje teći istekom poslovne godine na koju se odnose knjigovodstvene isprave iz stavka 1. ovog članka. Nakon proteka toga roka čuvaju se sukladno posebnim propisima.

III. POSLOVNE KNJIGE

Članak 8.

(1) Poslovne knjige vode se sukladno načelima sustava dvojnog knjigovodstva.

(2) Poslovne knjige čine: dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige.

(3) Dnevnik je poslovna knjiga u koju se unose knjigovodstvene promjene slijedom vremenskog nastanka. Ustrojava se kao jedinstvena poslovna knjiga ili kao više knjiga specijaliziranih za promjene na pojedinim skupinama bilancnih zapisa ili za izvanbilancne zapise.

(4) Glavna knjiga jest sustavna knjigovodstvena evidencija promjena na stalih na imovini, obvezama, kapitalu, rashodima, prihodima i rezultatu poslovanja. Glavnu knjigu čine dva međusobno autonomna dijela, i to:

- bilancni zapisi i
- izvanbilancni zapisi.

(5) Pomoćne knjige u pravilu se ustrojavaju zasebno.

(6) Pomoćne knjige koje se odnose na imovinu materijalnog oblika iskazuju se u naturalnim i vrijednosnim iznosima.

Članak 9.

(1) Neovisno o tehnici unosa poslovnih promjena, poslovne knjige moraju biti utemeljene na načelu nepromjenjivog zapisa o nastalom poslovnom događaju.

(2) Unos podataka u poslovne knjige ustrojava se i obavlja tako da osigurava:

- zahtjeve kontrole unesenih podataka,
- ispravnost unosa podataka,
- čuvanje podataka,
- mogućnost uporabe podataka,
- mogućnost dobivanja uvida u promet i stanje konta glavne knjige,
- mogućnost uvida u kronologiju obavljenog unosa poslovnih događaja.

(3) Naknadna ispravka unesenog podatka provodi se kao nova knjigovodstvena stavka tako da bude vidljiv učinak promjene iz razlike novog i prethodnog podatka.

Članak 10.

(1) Raspored konta u glavnoj knjizi temelji se na unaprijed pripremljenom kontnom planu.

(2) Razradu kontnog plana sčinjava svaki obveznik primjene ovoga Zakona prema svojim potrebama pri čemu mora osigurati podatke za pozicije svih obveznih financijskih izvještaja propisanih ovim Zakonom.

Clanak 11.

- (1) Poslovne knjige se vode i zaključuju za poslovnu godinu, koja je jednaka kalendarskoj godini.
- (2) Poslovna godina se može razlikovati od kalendarske godine.
- (3) Otvaranje poslovnih knjiga obavlja se nastupom poslovne godine na temelju bilance krajem proteklog razdoblja, odnosno na temelju popisa imovine i obveza kod novoosnovanih obveznika primjene ovoga Zakona. Konta rashoda i prihoda otvaraju se na temelju knjigovodstvene isprave o poslovnom događaju.
- (4) Pomocne knjige otvaraju se donosom odgovarajućih stanja prema stanju istih knjiga za proteklu godinu, odnosno na temelju popisa imovine i obveza kod novoosnovanih obveznika primjene ovoga Zakona.

Clanak 12.

- (1) Na kraju poslovne godine obveznik primjene ovoga Zakona dužan je poslovne knjige zaključiti te ih čuvati sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (2) Ako se knjigovodstveni podaci obrađuju pomoću elektroničkog računala, glavnu knjigu treba otiskati po provedenom zaključenju i zatim uvezati.
- (3) Vrijeme čuvanja poslovnih knjiga iznosi:
 - za glavnu knjigu i dnevnik najmanje jedanaest godina,
 - za pomocne knjige najmanje sedam godina.
- (4) Rok čuvanja počinje zadnjim danom poslovne godine na koju se odnose poslovne knjige, obracuni i početna bilanca.

IV. POPIS IMOVINE I OBVEZA

Clanak 13.

- (1) Na početku poslovanja obveznik primjene ovoga Zakona mora popisati imovinu, obveze te navesti njihove pojedinačne vrijednosti.
- (2) Najmanje jednom godišnje obveznik primjene ovoga Zakona dužan je uskladiti knjigovodstveno stanje sa stvarnim stanjem imovine i obveza utvrđenim popisom.
- (3) Obveznik primjene ovoga Zakona koji provodi popis imovine i obveza i tijekom poslovne godine dužan je na kraju poslovne godine uskladiti knjigovodstveno stanje sa stvarnim stanjem imovine i obveza utvrđenim popisom.

Clanak 14.

Popis imovine i obveza obavlja se i u slučajevima promjene cijena proizvoda i robe, statusnih promjena, otvaranja postupka likvidacije i stečaja.

V. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Clanak 15.

- (1) Financijski izvještaji su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje.
- (2) Financijski izvještaji sastavljaju se za poslovnu godinu koja je kalendarska godina.
- (3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka obveznici primjene ovoga Zakona koji odluče sastavljati financijske izvještaje za razdoblje koje nije jednako kalendarskoj godini, ili zbog sezonske prirode djelatnosti, mogu financijske izvještaje sastavljati za poslovnu godinu koja je različita od kalendarske godine.
- (4) Oblik i sadržaj financijskih izvještaja sukladan je odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja ili odredbama posebnih propisa koji uređuju poslovanje pojedinih obveznika primjene ovoga Zakona.
- (5) Nadzorne institucije financijskog sektora ovlaštene su donositi posebne propise kojima se uređuju oblik i sadržaj financijskih izvještaja.
- (6) Financijske izvještaje potpisuje zakonski predstavnik obveznika primjene ovoga Zakona.
- (7) Financijski izvještaji čuvaju se 11 godina i u izvorniku.

Članak 16.

Poslovne knjige, financijski izvještaji i druga izvješća sastavljaju se na hrvatskom jeziku, latinickim pismom i u hrvatskoj valutnoj jedinici.

VI. KLASIFIKACIJA OBVEZNIKA

Članak 17.

(1) Obveznici primjene ovoga Zakona klasificiraju se na:

1) male ako ne prelaze dva od tri sljedeća kriterija:

- a) ukupna aktiva iznosi 27 milijuna kuna,
- b) prihod iznosi 54 milijuna kuna,
- c) imaju 50 zaposlenika

2) srednje ako prelaze dva od tri kriterija za male obveznike, a nikad ne prelaze dva od tri sljedeća kriterija:

- a) ukupna aktiva iznosi 108 milijuna kuna
- b) prihod iznosi 216 milijuna kuna
- c) imaju 250 zaposlenika

3) velike ako prelaze dva od tri sljedeća kriterija:

- a) ukupna aktiva iznosi 108 milijuna kuna
- b) prihod iznosi 216 milijuna kuna
- c) imaju 250 zaposlenika

(2) Kriteriji klasifikacije iz stavka 1. ovoga članka podrazumijevaju stanja i iznose na dan 31. prosinca godine koja prethodi godini za koju se radi klasifikacija.

(3) Osim velikih obveznika primjene ovoga Zakona iz stavka 1. ovoga članka, velikim obveznicima smatraju se i:

- sve banke, stambene štedionice, društva za osiguranje, leasing društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima i investicijski fondovi s pravnom osobnosti, društva za upravljanje investicijskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom upravljaju, društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom upravljaju, društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom upravljaju, mirovinska osiguravajuća društva,
- svi obveznici koji izrađuju konsolidirane financijske izvještaje sukladno MSFI,
- svi drugi obveznici iz djelokruga nadležnosti nadzornih institucija iz članka 15. stavak 5. ovoga Zakona.

VII. STANDARDI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

Članak 18.

(1) U Republici Hrvatskoj primjenjuju se Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu MSFI) za sljedeće obveznike primjene ovoga Zakona:

- velike,
- obveznike čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzama ili se spremaju za uvrštenje u burzovnu kotaciju u Republici Hrvatskoj na službenim tržištima te na kotaciji za javna dionička društva sukladno odgovarajućim odredbama Zakona o tržištu vrijednosnih papira.

(2) Obveznici koji ne ispunjavaju uvjete iz stavka 1. ovoga članka mogu odabrati primjenu MSFI u cijelosti ili standarde financijskog izvještavanja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja sukladno MSFI.

(3) MSFI i standarde financijskog izvještavanja iz stavka 2. ovoga članka objavljuje Odbor za standarde financijskog izvještavanja u Narodnim novinama.

Clanak 19.

- (1) Ovim Zakonom osniva se Odbor za standarde financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu : Odbor)
- (2) Odbor je strucno tijelo od devet clanova, koje na prijedlog ministra financija imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske. Mandat clanova Odbora traje pet godina.
- (3) Za clana Odbora može biti imenovan državljanin Republike Hrvatske koji ima visoku srucnu spremu, odgovarajuće strucno znanje i radno iskustvo iz podrucja financija, racunovodstva i revizije, što ga cini sposobnim i dostojnim biti njegovim clanom.
- (4) Odbor je ovlašten odobravati MSFI.
- (5) Prijevode MSFI na hrvatski jezik Odbor može povjeriti trecim osobama koje imaju pravo prijevoda od Medunarodnog odbora za standarde financijskog izvještavanja
- (6) Za odobravanje prijevoda Odbor može naplatiti naknadu.
- (7) Odbor je ovlašten donositi standarde financijskog izvještavanja za potrebe obveznika iz clanka 18. stavak 2. ovog Zakona.
- (8) Odbor prevodi, tumaci i objavljuje MSFI.
- (9) Oblik i sadržaj financijskih izvještaja donosi Odbor u skladu s MSFI.
- (10) Odbor se financira iz sredstava državnog proračuna i vlastitih prihoda iz naknada.
- (11) Clanovi odbora za svoj rad primaju naknadu.
- (12) Odbor donosi Pravilnik o nacinu rada, a potvrđuje ga Vlada Republike Hrvatske
- (13) Pravilnik sadrži odredbe o ciljevima, nacinu rada, donošenju odluka, financiranju, naknadama, prevodenju, usklađenju i tumačenju standarda financijskog izvještavanja.
- (14) Odbor jednom godišnje o svojem radu izvješćuje Vladu Republike Hrvatske.

VIII. JAVNA OBJAVA

Clanak 20.

Financijske izvještaje javno objavljuju obveznici primjene ovoga Zakona ako posluju u pravnom obliku dionickog društva.

IX. KAZNE NE ODREDBE

Clanak 21.

- (1) Novcanom kaznom u iznosu od 10.000,00 kuna do 50.000,00 kuna kaznit ce se odgovorna osoba obveznika primjene ovoga Zakona za kazneno djelo neistinitog iskazivanja stanja imovine, obveza, prihoda i rashoda u financijskim izvještajima s namjerom da se stekne imovinska korist za neciji racun ili nekome nanese šteta.
- (2) Za kazneno djelo iz stavka 1. ovog clanka kaznit ce se obveznik primjene ovoga Zakona novcanom kaznom u iznosu od 50.000,00 do 500.000,00 kuna.
- (3) Novcanom kaznom u iznosu od 50.000,00 kuna do 500.000,00 kuna kaznit ce se obveznik primjene ovoga Zakona u cijim poslovnim knjigama knjigovodstveni događaji budu utemeljeni na nevjerodostojnoj dokumentaciji.

Clanak 22.

(1) Novcanom kaznom od 10.000,00 kuna do 100.000,00 kuna kaznit ce se za prekršaj obveznik primjene ovoga Zakona ako:

1. ne sastavlja knjigovodstvene isprave (clanak 4. i clanak 5.)
2. ne kontrolira knjigovodstvene isprave prije unosa u poslovne knjige (clanak 6.)
3. ne cuva knjigovodstvene isprave (clanak 7.)
4. ne osigurava unos podataka na odgovarajuće nositelje (clanak 9.)
5. ne vodi poslovne knjige (clanak 11.)
6. ne otvara poslovne knjige prema odredbama ovoga Zakona (clanak 11.)
7. ne zaključuju poslovne knjige prema odredbama ovoga Zakona (clanak 12.)
8. ne cuva poslovne knjige (clanak 12)
9. ne obavlja raspored konta u glavnoj knjizi prema kontnom planu (clanak 10.)
10. ne obavlja popis imovine i obveza prema odredbama ovoga Zakona (clanak 13. i clanak 14.)
11. ne sastavlja financijske izvještaje (clanak 15.)
12. ne cuva financijske izvještaje (clanak 15.)
13. ne primjenjuje Medunarodne standarde financijskog izvještavanja ili standarde financijskog izvještavanja koje donosi Odbor (clanak 18.)

(2) Novcanom kaznom od 10.000,00 kuna do 50.000,00 kuna kaznit ce se za prekršaj iz stavka 1. ovoga clanka odgovorna osoba obveznika primjene ovoga Zakona.

Clanak 23.

Provedbu ovoga Zakona nadziru tijela koja su sukladno posebnim propisima nadležna za nadzor poslovanja obveznika njegove primjene.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Clanak 24.

(1) Vlada Republike Hrvatske ce na prijedlog ministra financija u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona imenovati clanove Odbora.

(2) Odbor ce u roku od 60 dana od osnivanja podnijeti Vladi Republike Hrvatske na suglasnost Pravilnik o nacinu rada Odbora.

Clanak 25.

(1) Danom stupanja na snagu ovog Zakona, prestaje važiti Zakon o racunovodstvu (Narodne novine, br. 90/92).

(2) Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaju važiti Pravila Hrvatskog odbora za racunovodstvo i racunovodstvene standarde (Narodne novine, br. 39/94).

Clanak 26.

Ovaj Zakon stupa na snagu i primjenjuje se 01. siječnja 2006. godine.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Članak 1. utvrđuje pitanja koja se uređuju ovim Zakonom.

Uz članak 2.

Ovim člankom se utvrđuju obveznici primjene ovoga Zakona. Kako u Republici Hrvatskoj na tržištu sudjeluju pravne i fizičke osobe različit formalno pravno organizirane te različite razine države članak 2. utvrđuje koji statusno pravni oblici gospodarskih subjekata su obveznici primjene ovoga Zakona. Obveznici primjene ovoga Zakona definirani su sukladno Zakonu o trgovačkim društvima, Zakonu o porezu na dobit, Zakonu o udrugama i Zakonu o proračunu.

Uz članak 3.

Utvrđuje se osnova temeljem koje se obavlja unos podataka u poslovne knjige obveznika primjene ovoga Zakona. Cilj ovoga članka je osigurati dokaz o istinitosti pojedinacnog poslovnog događaja koji se evidentira u poslovnim knjigama te omogućiti naknadnu kontrolu poslovnih događaja evidentiranih u poslovnim knjigama.

Uz članak 4.

Utvrđuju se knjigovodstvene isprave, vrijeme i mjesto njihovog nastanka, broj primjeraka u kojima se izrađuju, način izmjene pojedinih podataka na knjigovodstvenoj ispravi, osobe koje su odgovorne za istinitost i vjerodostojnost podataka u knjigovodstvenim ispravama.

Uz članak 5.

Člankom se utvrđuju osobe koje su odgovorne za sastavljanje knjigovodstvenih isprava i koje jamče vjerodostojnost knjigovodstvenih isprava.

Uz članak 6.

Utvrđuje se obveza kontrole knjigovodstvene isprave prije unosa podataka u poslovne knjige kako bi se podaci provjerili prije unosa te osobe koje obavljaju kontrolu knjigovodstvenih isprava. Kontrolom se zapravo verificira poslovni događaj za koji se ispostavlja knjigovodstvena isprava.

Uz članak 7.

Kako bi se osigurala naknadna provjera podataka o poslovnim događajima koji su uneseni u poslovne knjige utvrđen je oblik i rokovi cuvanja knjigovodstvenih isprava.

Uz članak 8.

Navode se poslovne knjige koje su obveznici primjene ovoga Zakona dužni ustrojiti i voditi. Cilj je ovoga članka osigurati sustavnu i kronološku knjigovodstvenu evidenciju promjena nastalih na imovini, obvezama, kapitalu, rashodima, prihodima i rezultatu poslovanja.

Uz članak 9.

Utvrđuju se kriteriji koje mora zadovoljiti unos podataka u poslovne knjige kao slijedeće: zahtjev kontrole unesenih podataka, ispravnost unosa podataka, cuvanje podataka, mogućnost uporabe podataka, mogućnost dobivanja uvida u promet i stanje računa glavne knjige, mogućnost uvida u kronologiju obavljenog unosa poslovnih događaja

Uz članak 10.

Utvrđuje se da je obveznik primjene ovoga Zakona dužan samostalno izraditi kontni plan odnosno razradu konta u glavnoj knjizi tako da osigura sve pozicije propisane obveznim financijskim izvještajima.

Uz članak 11.

Kao razdoblje vođenja poslovnih knjiga utvrđuje se poslovna godina koja je jednaka kalendarskoj godini a u iznimnim slučajevima ostavlja se mogućnost da se poslovna godina razlikuje od kalendarske godine, primjerice u slučaju početka poslovanja, prestanka poslovanja ili statusnih promjena obveznika primjene ovoga Zakona ako se događaju tijekom trajanja kalendarske godine.

Uz članak 12.

Istaknuta je obveza i razdoblje čuvanja poslovnih knjiga nakon njihovog zaključivanja. Nadalje, utvrđuje se obveza da se poslovne knjige otiskaju na kraju poslovne godine ukoliko se vode u elektroničkom obliku kako bi se osiguralo, na zahtjev zainteresiranih strana sukladno Zakonu, rekonstrukcija poslovnih događaja nakon proteka poslovne godine za koju se vode poslovne knjige.

Uz članak 13.

Utvrđuje se obveza popisa imovine i obveza na početku poslovanja obveznika primjene ovoga Zakona te usklađivanje tijekom godine stvarnog i knjigovodstvenog stanja imovine i obveza. Nadalje, ako se tijekom godine provodi kontinuirani popis imovine i obveza utvrđuje se obveza popisa imovine i obveza na kraju poslovne godine. Cilj je ovoga članka povremeno provođenje usklađenja knjigovodstvenog stanja imovine i obveza i stvarnog stanja kako bi poslovne knjige realno prikazivale stanje imovine, obveza te uspješnost poslovanja i poslužile kao podloga za izradu financijskih izvještaja koji realno prikazuju financijski položaj i rezultat poslovanja obveznika primjene ovoga Zakona.

Uz članak 14.

Osim slučajeva navedenih u članku 13. utvrđuju se kao posebne pravne činjenice cijim nastupom je potrebno napraviti popis imovine i obveza i to kod promjene cijena proizvoda i robe, statusnih promjena te otvaranja postupka likvidacije i stečaja.

Uz članak 15.

Utvrđuju se financijski izvještaji kao izlazne informacije knjigovodstvenog procesa koji će trećim zainteresiranim stranama pružiti fer i istinite informacije o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja obveznika primjene ovoga Zakona. Utvrđuju se kao obvezni financijski izvještaji bilanca, racun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Nadalje, utvrđuje se obveza čuvanja financijskih izvještaja koje je jednako razdoblju čuvanja poslovnih knjiga. Republika Hrvatska je temeljem članka 69. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te Nacionalnim programom Republike Hrvatske za pridruživanje EU za 2005. godinu Poglavlje 3.5. Trgovacko pravo, točka 3.5.4. Racunovodstvo, preuzela obvezu usvajanja pravne stecevine Europske unije na području racunovodstva. Posebni propisi Republike Hrvatske (Zakon o tržištu vrijednosnih papira, Zakon o registru financijskih izvještaja, Zakon o porezu na dobit) propisuju za posebne vanjske korisnike financijskih izvještaja (Financijska agencija, Komisija za vrijednosne papire, Porezna uprava) oblik i sadržaj financijskih izvještaja.

U ovome članku nije propisan sadržaj financijskih izvještaja (pozicije bilance i racuna dobiti i gubitka) jer bi to značilo da se svakom promjenom MSFI-a moraju mijenjati i odredbe Zakona koji govore o sadržaju financijskih izvještaja. Primjerice, propisane stavke u još važećem Zakonu o racunovodstvu uopće ne odgovaraju stavkama koje se nalaze u MRS-evima iako sam Zakon kaže da se isti primjenjuju u Republici Hrvatskoj. Isto tako, nepropisivanjem sadržaja pozicija bilance i pozicija racuna dobiti i gubitka ostavlja se mogućnost da se sukladno Zakonu o registru godišnjih financijskih izvještaja, ovi obrasci pri dostavljanju u Registar FINE usklade sadržajno upravo prema MSFI-evima čime ćemo izbjeći nepotrebna stalna reklasificiranja obrazaca.

Kad su u pitanju financijske institucije tada su nadzorne institucije financijskog sektora ovlaštene donositi posebne propise kojim se uređuju oblik i sadržaj financijskih izvještaja obveznika primjene ovoga Zakona. Inace, obrasci se dostavljaju u FINU i Komisiju za vrijednosne papire Republike Hrvatske.

Uz članak 16.

Utvrđuje se obveza da se Poslovne knjige, financijski izvještaji i druga izvješća sastavljaju se na hrvatskom jeziku, latinickim pismom i u hrvatskoj valutnoj jedinici

Uz članak 17.

Utvrđuje se klasifikacija obveznika primjene ovoga Zakona prema financijskim kriterijima kako bi se mogla definirati diferencirana primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) sukladno provedenoj klasifikaciji. Kao polazna osnovica za klasifikaciju uzete su velicine iz četvrte Direktive s tim da su se posebno istaknuli tzv. veliki obveznici primjene ovoga Zakona koji obvezatno primjenjuju MSFI. Isto tako ova klasifikacija je osnovica za odredbe u članku 18. posebice u stavku 2. kojim se ovlašćuje Odbor za standarde financijskog izvještavanja da donosi standarde financijskog izvještavanja za tzv. male i srednje obveznike primjene ovoga Zakona.

Uz članak 18.

Utvrđuje se obveza primjene MSFI-a odnosno usklađenih MSFI-a uvažavajući provedenu klasifikaciju obveznika primjene ovoga Zakona u prethodnom članku. Gospodarske odnose u svijetu danas karakterizira trend sveprisutne globalizacije i internacionalizacije poslovanja gospodarskih subjekata međunarodna tijela prvenstveno Međunarodni odbor za racunovodstvene standarde (IASB) pokušavaju standardizirati pravila temeljem kojih gospodarski subjekti obavljaju financijsko izvještavanje. Republika Hrvatska je temeljem članka 69. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te Nacionalnim programom Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji za 2005. godinu, preuzela obvezu usvajanja pravne stecevine Europske unije na području racunovodstva. U tom cilju donosi se novi Zakon o racunovodstvu.

Uz članak 19.

Ovaj članak utvrđuje osnivanje Odbora za standarde financijskog izvještavanja kao stručnog tijela koje će prevoditi, pratiti promjene, donositi i odobravati standarde financijskog izvještavanja za potrebe malih i srednjih obveznika, te tumačiti primjenu standarda financijskog izvještavanja. Sve aktivnosti i uloga Odbora propisuje se posebnim Pravilnikom.

Uz članak 20.

Utvrđuju se da su obveznici javne objave financijskih izvještaja sva dionicka društva. Ostali obveznici primjene ovoga Zakona dužni su svoje financijske izvještaje dostaviti u Registar godišnjih financijskih izvještaja koji vodi i ustrojava Financijska agencija što je uređeno posebnim Zakonom o registru godišnjih financijskih izvještaja.

Uz članak 21.

Navode se kaznena djela koje čini obveznik primjene ovoga Zakona i odgovorna osoba ako se ne pridržavaju odredbi ovoga Zakona te iznos novčanih kazni za kaznena djela propisana ovim člankom Zakona.

Uz članak 22.

Utvrđuju se prekršaji koje čini obveznik primjene ovoga Zakona i odgovorna osoba ako se ne pridržavaju odredbi ovoga Zakona, te iznos novčani kazni za počinjene prekršaje propisane ovim člankom Zakona

Uz članak 23.

Utvrđuje se koja su nadzorna tijela ovlaštena za nadzor nad primjenom ovoga Zakona. Članak propisuje da su to nadzorna tijela koja su sukladno posebnim propisima (Zakon o tržištu vrijednosnih papira, Zakon o društvima za osiguranje, Zakon o bankama, Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima) ovlaštena za nadzor poslovanja pojedinih obveznika primjene ovoga Zakona.

Uz članak 24.

Navode se rokovi za imenovanje članova Odbora za standarde financijskog izvještavanja i za donošenje Pravilnika o načinu rada Odbora. Razdoblje od 60 dana je razumno razdoblje za uspostavu Odbora i daljnjih 60 dana radi izrade Pravilnika o načinu rada Odbora. Odbor će svojim tumačenjima MSFI-eva ili određivanjem standarda u financijskom izvještavanju za male i srednje obveznike primjene ovoga Zakona popuniti prazninu u slučaju neobjavljivanja MSFI-eva za male i srednje obveznike.

Uz članak 25.

Uređuje se prestanak važenja Zakona o racunovodstvu i Pravila Hrvatskog odbora za racunovodstvo i racunovodstvene standarde.

Uz članak 26.

Utvrđuje se datum stupanja na snagu i primjene ovoga Zakona. Stupanjem na snagu ovoga Zakona 1. siječnja 2006. omogućuje se primjena MSFI-eva i standarda financijskog izvještavanja koje donosi Odbor na cijelu poslovnu 2006. godinu.